

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za celo
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in opravništvo
nahajata se v
franciskansk-
skih ulicah,
št. 16.

Slovenski jezik in sodnije.

Narodni advokatje v kranjskej kronovini vložili so pri justičnem ministru spomenico proti znanim odlokom graške nadsodnije in najvišega sodnijskega dvora.

Ta spomenica se glasi tako le:

Visoko c. kr. justično ministerstvo!

V pravdi zaradi motenja mirne posesti, vršečej se v slovenskem jeziku pred okrajno sodnijo v Kamniku, izdal je najviši sodnijski dvor v originalnem intimatu od 6. marca 1881 št. 1946 pod ./ priloženo določbo.

Ker se ta določba principijelno izreka o rabi slovenščine pri sodnijah na Kranjskem in to rabo gledé sodnijskih aktov kot nuliteto označi, spoznali so podpisani odvetniki v Kranjskej kot svojo dolžnost, da predložijo to določbo visokemu c. kr. justičnemu ministerstvu ter da izrazijo ob enem svoje pravno mišljenje, kakor tudi svoje dvombe o principu izrečenem v tej določbi v naslednje

spomenici.

§. 3. patenta od 7. avgusta 1850, drž. zak. št. 325, določuje o civilno-pravnih funkcijah najvišega sodnijskega in kasacijskega dvora tako, da ima ta dvor v vseh civilnih pravnih in nepravdnih zadevah v tretjej in zadnjej instanci odločiti, v katerih so nadsodnije v drugej instanci odločile.

Naslednji §§. določujejo o njegovem daljnjem delokrogu.

V vseh teh §§. se brez vspeha išče določbe, ki bi dala najvišemu in kasacijskemu dvoru pravico odločevati o vprašanjih o teku pravnih opravil. — Njegovo dotično ingerenco ureja le §. 92 patenta od 3. maja 1853, drž. zak. št. 81; §. 90 ravno tega patenta pa pridržuje odločbo v vseh teh vprašanjih v zadnjej instanci justičnemu ministerstvu.

V pravdi zaradi motenja mirne posesti Petra Kebra proti Josipu Mazoviču in Andreju Jančigaju so poklicale stranke sodnijo na pomoč, da odloči v tej pravnej zadevi. Ali samo v prvi instanci se je ugodilo njihovej dotičnej prošnji. Takoj druga instanca, katerej vsakako pristojajo administrativni pouoir po §. 90 gori navedenega patenta, ni o tej pravnej zadevi odločila, ampak le administrativno odločbo gledé obravnavalnega jezika izdala in sicer v obliki sodnijskega odloka.

Tretja instanca, do katere se je obrnilo le iz namena, da bi drugej instanci naložila, da naj meritalno odloči, — je z ozirom na pravilni in neovirani tek pravosodja, na po §. 90. zgoraj navedenega patenta nadsodnijam pristojee pravo do nadzorovanja podložnih sodnij in z ozirom na določbe §. 13. o. s. r., in oziroma na to, da je bil od vpeljave sodnijskega reda doslé vedno le nemški jezik v vojvodini kranjskej izključljivo pri sodnijah rabljeni deželni jezik in z ozirom na to, da se ni raba nemškega kot izključljivo deželnega sodnijskega jezika v Kranjskej postavno spremenila ali omejila — v slovenskem jeziku sestavljeni odlok okrajne sodnije kamniške od 1. oktobra 1880 št. 6854 kot z nuliteto obtežen označila in odlok druge instance potrdila.

Najviši sodnijski dvor vodila so torej pri njegovih odločbah le preišljevanja o pravilnem in neoviranem teku pravosodja. Mesto da bi bil pravo izrekel, zbog česar je bil na pomoč klican, potrdil je le administrativno odločbo nadsodnije, o čemur po patentu od 7. avgusta 1850, št. 325 drž. zak. in po §§. 90. in 92. patenta od 3. maja 1853, št. 81 drž. zak. odločevati niti kompetenten ni bil.

Le temu poseganju v administrativno sfero pravosodnega nadzorovanja se mora pripisovati, — da se je najviši sodnijski dvor v očitno protislovje postavil z justičnega ministra ukazi od 15. marca 1862, št. 865 in od 5. septembra 1867, št. 8636 in 9396, ter s tem pouzročil konflikt, ki je sposoben, da žali pravno zavest.

Najviši sodnijski dvor se v svojej določbi tudi na §. 13. o. s. r. sklicuje, ter iz tega paragrafa pod napačno premiso izpeljuje, da je v Kranjskej izključljivo deželni jezik samo nemški. Napačna premisa, na katero se je najviši sodnijski dvor pri tem naslanjal, pa obstoji v popolno krivem sklepu, da je od vpeljave občnega

sodnijskega reda v Kranjskej nemški jezik veljal pri sodnijah kot izključljivo deželni jezik, v katerem so se morale vse sodnijske vloge pisati in vsi sodnijski odloki izdajati.

Da to ni istina, sledi že iz zgoraj navedenih dveh justičnega ministra ukazov. — V obilnejšji meri pa se bode visoko c. kr. justično ministerstvo o neresnici omenjene premise prepričati moglo, če bode dalo pri sodnijah v slovenskih pokrajinah preiskavati, koliko slovenskih vlog so iste od leta 1848 dalje sprejele in slovenski rešile. — To prepričanje se bode utrdilo še bolj, če povprašuje visoko ministerstvo pri c. kr. beležnikih v ravno tistih pokrajinah, koliko beležniških aktov se je slovenski spisalo, in naposled, če isto c. kr. nadsodnji v Gradci naroči, da poroča, če ni ravno ta za te pokrajine civilnopravne in kazenskopravne obrazce (blankete) vsake vrste v slovenščini sestavljala in sodnijam razdeljevala. — Ta pravični usus je bil odpravljen, odkar je eksclenca pl. Waser predsednik omenjenej nadsodnji.

Slovenski in nemški jezik sta bila od leta 1848 do denašnjega dné v kronovini Kranjskej pri sodnji deželna jezika.

To bodo popolnem natanko pokazale dotične preiskave in dokazale jasno neresnico najvišega sodnijskega sklepa, da je bil v kronovini Kranjskej od vpeljanja o. s. r. doslé nemški jezik pri sodnji izključljivo deželni jezik.

Sklicevanje na §. 13. o. s. r. bi bilo v tem slučaju opravičeno le tedaj, če bi bila premisa, po najvišem sodnijskem dvoru o nemškem jeziku izrečena, resnična!

Ker pa ni kompetentna naloga najvišega sodnijskega dvora meniti se za tek pravnih opravil, torej tudi nikdar priložnosti imeti ni mogel, se o resničnosti ali neresničnosti svojega sklepa, — da je namreč nemški jezik od nekaj bil izključno deželni sodnijski jezik — prepričati, čeravno bi morda ravno v tej stvari poznanje dejanstvenih razmer potrebnejše bilo, kot kjer si bodi, — ki se vsekako ex actis predložene pravde niso mogle razvideti, — katere, da-si so v Kranjskej notorične, najvišemu sodnijskemu dvoru niso bile notorične. To mora vedeti, in brez dvombe tudi vé visoko justično ministerstvo, v čegar kompetentni delokrog spada nadzovanje nad tekom pravnih opravil.

Sklep, do katerega je prišel najviši sodnijski dvor, da je namreč v slovenščini sestavljen odlok iz uradnih ozirov z nuliteto obtežen, izvira torej iz krive in napačne dejanstvene premise, in se mora kot napačna sodnijska odločba označiti. Ta nadsodnijska določba je tedaj iz dvojnih ozirov napačna:

1. ker določuje v administrativnem oziru o teku pravnih opravil, torej ne v zakonito determiniranem delokrogu najvišega sodnijskega dvora; in

2. ker se opira na premiso, o katerej se lahko dokaže, da je dejanstveno napačna.

Pomoč proti stanju, ki ga je prouzročila ta določba, bi po zakonitem potu le po plenarnej določbi visokega c. kr. sodnijskega dvora mogoča bila, katera je po §. 16, lit. f, patenta od 7. avgusta 1850 l., št. 325 drž. zak., dovoljena.

Vsled §. 12. o. d. z. je tej odločbi najvišjega sodišča vsak daljnji pomen odvzet, tako da ne more imeti nikakega zakonitega vpliva na druge v slovenščini vršče se obravnave in v slovenščini izdane odloke.

Ker pa ta odločba označuje rabo slovenskega deželnega jezika formaliter kot nuliteto in ker jo je kscelenca pl. Waser celo pred izročanjem intimata udeleženi strankam litografirano razdelil med sodnije nadsodnijskega okrožja graškega, bati se je vendar, da bode imelo to moralen vpliv na sodnike v slovenskih pokrajinah, da bode v enakem slučaju daljna pritožba ostala brezvspešna. — S tem pa je slovenščina, katero govori 95 % prebivalstva v Kranjskej kot materini jezik iz sodnij izgnana, in doleti jo osoda, katera je, kakor kaže zgodovina, zadela le malo jezikov.

Kaj je na tem sramotilnega in nepravičnega je jasno, o tem še dalje besedovati je nepotrebno. V tej odločbi izrečeni princip ni niti praktičen, veliko menj pa pospešuje pravosodje.

Ogromna večina onih, ki iščejo pravnega varstva, spada v Kranjskej k slovenskemu narodu in ne govori drugega jezika kakor slovenskega. To nij aksiom, tudi ne trditev, to je faktum!

Glavna terjatev pri uravnanem pravosodji je, da se sodnik in stranke razumijo, bodi si v pismenem ali ustmenem obravnavanju, bodi si posredno ali neposredno.

Občevanje sodnika s strankami v jeziku zadnjim nerazumljivem je za vestnega in iskrenega sodnika zapreka, za stranke

škoda in zamuda. V obeh ozirih vpliva tako stanje na pravosodje škodljivo in vzbuja nezaupanje proti sodniku, podkopuje torej njegovo avtoriteto in s tem tudi vero na vspešno dosego prava. To je tudi že pripoznano, in sicer v krajih kjer tudi velja občni sodnijski red.

Italijan v Primorji občuje pismeno s sodnikom le italijansko, Čeh v Češkej in Moravskaj česko!

To ne ugaja samo naravnemu, kakor tudi vsakemu narodu ustavno zagotovljenemu pravu, marveč je tudi eminentno praktično.

Kako da se to ne jemlje v poštev pri slovenskem narodu in čemu da se to ravno slovenskemu narodu odreka — to vprašanje bi se dalo rešiti — ali na političnej poti. Tukaj naj torej ostane nerešeno!

Vprašanje, v katerem jeziku se mora in more obravnavati in pravo izrekati, gotovo ni pravno vprašanje. In ker je najvišji sodnijski dvor vendar o tem določil — prouzočil je s tem, da splošno nasledke tega postopanja označimo, v slovenskih pokrajinah nepopisljivo razburjenje; dosegel je torej ravno nasprotno, kar je v razlogih kot motiv odločbi navajal.

Sodnijskih v slovenščini pisanih listin je brezštevilna množica. Ali so te sedaj vse nične in neveljavne?

Pozitivna tla privatnega prava so slovenskemu prebivalstvu na jedenkrat pod nogami odvzeta, vse slovenske listine plavajo v zraku, in ne vé se, kaj je pravo, ker se postava ne spoštuje (§. 19. drž. tem. zak.) ali pa se s strankarskega stališča interpretira! Tak položaj se ne more dalje prenašati.

Iz teh zmešnjav moremo pot do rešitve pred enakimi slučajji le v izvrševalnej postavi k §. 19. tem. drž. zak. dobiti.

Udano podpisani odvetniki prosijo torej, da se vzeme ta spomenica v znanje in da se spozna vredno natančnejega pregleda.

V Ljubljani v marcu 1881.

Interpelacija, katero je stavil slovenski poslanec vitez Schneid do justičnega ministra v seji državnega zbora dne 11. marca 1881 se glasi:

„Pred nekoliko dnevi je bilo v javnih listih čitati od besede do besede ponatisnen naslednji odlok c. kr. najvišjega sodišča:

(Tu sledi tekst znanega odloka.)

Iz časopisov in tudi iz raznih drugih verjetnih poročil se je izvedelo, da je c. kr. predsedništvo višje deželne sodnije v Gradci ta odlok c. kr. najvišjega sodišča naznanilo ne samo vsem sodnijam tamošnjega okrožja višje deželne sodnije, ampak tudi drugim oblastnijam in uradom, ki njemu niso podložni. Podpisani ne smejo zamolčati, da je tako meritorna vsebina odloka, kakor tudi jako vidna skrb predsedništva c. kr. višje deželne sodnije v Gradci, odloku zagotoviti hitro in povsod vplivajoče razširjenje, vzbudila čut najglobočjega razburjenja v onem lojalnem, državi udanem in cesarju zvestem narodu, ki prebiva v enem delu Štajerske in in Koroške, potem na Kranjskem, Primorskem in v Istri, in kateri narod vidi, da mu navedeni odlok krati njegove z državnimi osnovnimi postavami zagotovljene pravice, ter žali tudi njegovo narodno čast.

Razžaljen je narod v svojej pravici, ker ta rabsodba izključuje od države priznano ravnopravnost njegovega jezika v uradu, ter skruni njegovo narodno čast, ker se smatra njegov jezik tako, kakor da bi ga ne bilo, kot nenavaden v deželi in ako se rabi, da se more to smatrati kot uzrok ničevosti.

Resno prepričani, da ne more niti iz uradne instrukcije niti iz splošnega sodnijskega reda deželna višja sodnija izvajati pravice, formalno odločevati tam, kjer bi imela odločiti samo o meritornej pritožbi strank;

z ozirom na to, ker sta obe razsojevajoči višji instanci ignorirali, da ima čl. 19 državne osnovne postave vzvratno ali nazaj delujočo moč na obstoječe ž njo morebiti v protislovji stoječe zakone in postavno moč imejoče naredbe in ker sta paragrafu 13 podvrgli tak pomen, kateri — v deželi navadni jezik razširja v nek sodnijsk jezik ali v deželi navaden sodnijsk jezik — naravnost nasprotuje duhu tega zakona in državnega osnovnega zakona;

in z ozirom na to, da v rabsodbi navedeni razlog, „da je nemški jezik izključivi sodnijski jezik na Kranjskem,“ naravnost neresničen, ker se že 30 let na Kranjskem, Štajerskem in sploh v vseh onih krajih dežel, kjer prebivajo Slovenci, pri sodnijah mnogokrat tudi slovenski

uraduje, katerim višja deželna sodnija sama daje slovenske tiskovine za odloke in razsodbe in ker so mej vsem tem časom sodnije brez zaprek do najnovejšega časa sprejemale slovenske vloge ter izdajale razsodbe in odloke v istem jeziku;

nadalje z ozirom na to, da je z dvornim dekretom od 22. septembra 1835, št. 109, z ministersko naredbo od dne 15. marca 1862, št. 865 in koncem z državno osnovno postavo o občnih pravicah državljanov od 21. decembra 1867, št. 142 d. z. raba slovenskega jezika pri sodnijah pozitivno določena in pravica slovenskega naroda glede neovirane rabe njegovega jezika v uradu zagotovljena;

potem z ozirom na to, da po najvišjej resoluciji od 31. oktobra 1785, št. 489 „ima višja deželna sodnija sicer natanko ozirati se na rabljene formalnosti pri reševanju kake pravde, opazene pomanjkljivosti nižje sodnji takoj naznaniti ter jih za prihodnje ustaviti, kjer pa zakon na opuščen predpis izrečno ne določuje ničevosti, tam naj je take pomanjkljivosti ne ovirajo ter naj sodi; nikoli in nikjer pa ni uzrok ničevosti to, če sodnik svojo razsodbo izroči stranki v slovenskem jeziku in zato bi se s tem slučajem ne imelo ravnati kot ničevostnim;

naposled z ozirom na to, da je omenjeni odlok najvišje sodnije žaljenje pravic, zagotovljenih z državnimi osnovnimi postavami, ki je tem večje v svojih posledicah, ker so se pri c. kr. okrožnej sodnji v Celji, kakor se sliši, že samo zaradi razglasenja onega odloka v zadnjih dneh odbile tri slovenske vloge slovenskih strank, a je dolžnost visoke vlade, da celo tam varuje in brani, kjer nepriizvni odloki sodnij kratijo splošne pravice državljanov, dovoljujejo si podpisani do nj. eksccelence voditelja pravosodnega ministerstva staviti vprašanje:

1. Ali je visokej vladi znana razsodba c. kr. najvišjega sodišča od 16. februvarja t. l. št. 1697 in od c. kr. višje deželne sodnije predsedništva v Gradci ukazani razglas tega odloka do podložnih sodnij in drugih, celo avtonomnih oblastnij?

2. Kaj namerava visoka vlada storiti, da s tem odlokom najvišjega sodišča žaljeno pravico Slovencev do ravnopravnosti njih jezika v uradu zopet v veljavo dene?

Pl. Schneid, dr. Vošnjak, dr. Poklukar, Nabergoj, knez Windischgrätz, Kljun, Obreza, dr. Tonkli, V. Pfeifer,

grof Hohenwart, grof Margheri, Herman, baron Gödel, dr. Vitezić, grof Harrach, knez Lobkovic, dr. Rieger, Zeithamer, knez Schwarzenberg, dr. Šrom, knez Alfred Liechtenstein, grof Brandis, grof Kinsky (in mnogi češki in nemško-konservativni poslanci).

Tej interpelaciji je minister Pražak odgovoril naslednje:

„V seji tega zbora dné 11. marca t. l. stavil je gospod vitez Schneid po interpelaciji do me naslednji vprašnji:

1. Ali je visokej vladi znana določba c. kr. najvišjega sodnjega dvora od 16. februarja t. l. št. 1697 in ali je visokej vladi znano, da je c. kr. nadsodnijsko predsedništvo v Gradci omenjene določbo objavilo vsem nižjim sodnijam in celo drugim avtonomnim uradnijam?

2. Kaj namerava visoka vlada storiti, da se po tej določbi najvišjega sodnjega dvora žaljena pravica do enakopravnosti slovenskega jezika pri uradih Slovencem zopet povrne? —

Dalje so me v seji dne 15. marca t. l. gospodje poslanci dr. Tonkli, dr. Vitezić, Nabergoj in drugi interpelirali, ter stavili naslednji vprašnji:

1. Ali je visokej vladi znana določba c. kr. najvišjega sodnjega dvora od 11. januarja 1881, št. 2?

2. Na kak način namerava visoka vlada neomejeno rabo slovanskih jezikov pri c. kr. sodnijah na Primorskem izpeljati?

Zavoljo notranje zveze in jednake tendence teh vprašanj imel bodem čast na obe interpelaciji ob jednem odgevoriti.

Določbi najvišjega sodnjega dvora od dne 16. februarja t. l. št. 1697 in od 11. januarja t. l. št. 2, na kateri se ozirata interpelaciji, sta mi znani; tudi se mi je o prvi določbi uradno poročalo, da se je sicer ne po nadsodnijskem prezidiji, pač pa vsled sklepa nadsodnije v Gradci objavila tej nadsodnji podložnim sodnijskim dvorom in okrajnim sodnijam, v katerih okrožji je prebivalstvo čisto slovensko ali pa tudi mešano z nemškim.

Gledé druge točke obeh interpelacij štejem si v čast naslednje odgovoriti:

Pri obeh v interpelacijah omenjenih slučajih izšla je določba, ki jo je v posamezni civilnej pravdni zadevi na poti zakonito določene instance izrekla najvišja sodnijska oblast.

Z ozirom na samostojnost in neodvisnost judikature sodnij, odtegnene so zgoraj navedene določbe najvišjega sodnjega dvora vsakemu vplivanju po justičnem ministerstvu kot administrativnej oblasti.

Gledé pa na vpljive, katere bi omenjeni določbi na prakso nižjih sodnij v graškem in tržaškem nadsodnijskem okrožji imeti utegnile in gledé na pravico do jezikovne enakopravnosti po ustavi prebivalcem dotičnih dežel obljubljene, bil sem prisiljen svoje mišljenje v tej stvari zastopati na primernem mestu, ter pravici justičnega ministerstva do najvišjega nadzorovanja na polji administrativnih korakov do veljave pripomoči.

Tudi v okrožji svoje oblasti ne bodem pozabil paziti na to, da se natanko izpolnjujejo v jezikovnem vprašanji po justičnem ministru izdani in v interpelacijah omenjeni ukazi.

O kazenskem uzroku.

Spisal Josip vit. Schneid pl. Treuenfeld.

(Konec.)

Preiskujmo pojem o kazni! Kakor je sestava nekaterih zistemov velikanska, vendar pa se površnost in prenačlenost pri preiskavah kažeti v tem, da nikjer ne nahajamo natančne analize omenjenega pojma.

Kaj je kazen?

Napačnost tega, kar se je pojmu o kazni subsumiralo, je brez dvombe prouzročilo neštnevilne in po mojem mnenji krive sklepe, katere nam teorije razvijajo o pravnem uzroku kazni.

Kako težaven bil bi na primer gospodom, ki so izsnovali teorije o kazenskem uzroku, odgovor vprašanju, od kod da izvira posamezniku pravica svojega bližnjega preganjati s kaznijo, in od kod da ima to pravico družba ali država, če si je posamezniku ne upajo vindicirati?

Kazen, izvir tiste veličanske pravice, katere si mi prisvojati ne smemo, in katero pripisujemo jedino le tistemu bitju, ki odločuje osode človeštva, ne pripada niti človeku in concreto, niti državi, niti človeški družbi.

Pravni uzrok k temu, kar imenujemo kazen, nahaja se torej zunaj nas, tako da z besedo „kazen“ ne smemo združiti tistega pojma, kateri se besedi v navadnem življenji pripisuje. —

Če pa tudi država in družba nimati prava do kazni, ki je last jedino le višje sodečej oblasti, se vendar obema drugo pravo, socialno pravo, odreči ne sme. To socialno pravo daje državi in družbi pravico, zabranjevati napade posameznega v pravno okrožje svojega bližnjega; in če prideti prepozno, pri zločinci izsiliti priznanje tujih pravic.

To kar mi „kazen“ imenujemo ni in ne sme biti kaznovanje za doprinešeno krivico, temveč sila, s katero država *ex proprio jure* tišči na posameznega zločinca, da v njem obudi priznanje pravnega reda, ki ga je žalil.

Kdor tu izrečenej misli sledi, prepriča se takoj, da se retrospektivna ta sila nahaja ravno tako v civilnem pravu, kakor v kazenskem. Ker pa se je pravno žaljenje v krutejšej formi izvršilo, se v kazenskem pravu omenjena sila ne sme samo na to ozirati, da se žaljeno pravo zopet v prejšnji stan postavi, temveč ozirati se jej je tudi na to, da se v zločinci izbudi strah pred pravnim mnenjem; v veljavi stoječim, priznanje svoje krivde in priznanje moči državne, katera ima to krivdo zatreti.

Ostaja mi še, površno govoriti o meri sile, katera je obsežena v kazni. Po svojej naravi zelo modalna, mora se ta sila vendar pri vseh kazenskih zakonih, v vsakem slučaju, naj sodijo ti ali oni sodniki, in naj je vpeljano to ali ono postopanje, ravnati po velikosti pravnega žaljenja in po hudobnosti hudodelnikove volje. Iz teh dveh momentov izvirala bode rezultanta in mera tiste sile, pred katero se bode po človeškem računanji vpognila hudobna volja hudodelnikova!

V tu razvitej teoriji iskalo se bode brez vspaha uzrokov, kateri bi kazen na življenje opravičevali. Kako bi se tudi dala opravičiti sila, katera posameznika preganja do groba?

Socijalni družbi odprta je samo jedna alternativa.

Ali se uda neizmernemu svojemu nagibu, izsiliti pri zločincu pripoznanje svoje volje, ter se pri tem poslužiti sile v gotovėj meri, in med gotovim časom, po katerem njenim principom podvrženi individij zopet v svojo sredo sprejme; ali pa nima nikacega interesa

več, ker se jej vidi nemogoče pri hudodelniku s silo to doseči, kar ona hoče. V tem slučaju pa uniči vsako zvezo s hudobnežem.

Ali do tega koraka se družba le težko odloči! Ulom v pravni red moral je biti že tako silovit, in nevaren in podlagam družbe nasprotujoča volja posameznika že tako nevkrotljiva, da se je moralo obupati nad vsakem vpljivanji nad to voljo!

Ravno v tem pa dobi opravičenje tisti žalostni čin kazenske sankcije, s katerim mora končati zakonodajec, tiste sankcije, ki vtrdi celo zistemo, ter pritisne zadnji kamen na steber, kateri nosi obok. —

O „pozivnej tožbi“ proti pravnemu posestniku.

(K dvornemu dekretu od 15. januarja 1787, št. 621. just. zbir. zak.)

J. R. je svojega soseda J. S—a s tožbo pozval, da naj proti zidanju, katero on, tožnik, po predloženem risu postaviti namerava, svoje ugovore v zmislu §. 72. splošnega sodnijskega reda izpelje.

Toženi J. S. pa se je, sklicevaje se na svojo posest, branil „pozvano tožbo“ vložiti, ter se s tem izgovarjal, da sta z nasprotnikom leta 1877. meje med svojima zemljiščema natanko določila, in s količi, v zemljo zabitimi, zaznamovala. S pričami in sodnijskim ogledom je ponudil dokaz, da J. R. s svojim zidanjem sedaj čez ono, s količi leta 1877. zaznamovano mejo udariti hoče, tako da bi novo zidanje omenjeno mejo deloma prekoračilo. O svojej zadnjelj faktičnej posesti pa ni nikacega dokaza ponudil.

C. kr. okrajna sodnija v Radoljci je z razsodbo od 20. oktobra 1880 leta št. 4319 toženega obsodila, da mora „pozvano tožbo“ vložiti.

Razlogi:

Tožitelj je s prilogo pod B. ad I. v zmislu dvornega dekreta od 5. marca 1787, št. 641, just. zak. zb. in v zmislu dekreta dvorne pisarne od 25. marca 1841, št. 8303, dobil od politične oblasti, občine gorjanske, dovoljenje k zidanju svoje hiše, št. 24 v Spodnjih Gorjah, po načrtu, tožbi priloženem pod A. ad I. Ker pa se je proti zidanju po omenjenem načrtu toženec J. S. uprl, naročila je politična oblast v zmislu gori navedenih postavnih

določeb J. R—u naj proti J. S—u postopa po §. 72. o. s. r. Vsled tega je ta pozval J. S—a, da naj svoje pravice proti omenjenemu zidanju izpelje. V formalnem oziru odgovarja toženec v prvej vrsti, da se tožbi ne more odgovoriti, ker tožitelj ni natanjko popisal kraja, kjer namerava zidati. Gledé na to, da je županstvo dovolilo zidanje s prilogo pod A. ad I. in gledé na to, da se je toženec vsled tožbinega alegata pod B. ad I. poklical k županij-skemu krajevnemu odgledu, je ta ugovor brez pomena in neodločljiv. Daljnja trditev toženčeva, da nima tožitelj aktivne tožbine legitimacije, ker ni dokazal, da je lastnik dotične parcele, je že iz tega vzroka neopravičena, ker bi tak dokaz nasprotoval bistvu pozivne tožbe po §. 72. o. s. r.

In merito odreka J. S. pripuščenje pozivne tožbe s tem, da trdi, da namerava tožitelj po predloženem načrtu jeden del zidanja na njegovej (J. S—vej) zemlji postaviti. Pozivlja ga tako, da naj bi dokazal svojo posest, kar pa je zakonito nepripustljivo.

Istina je in se z vzrokom dvomiti ne da, da po §. 72. o. s. r. vložena „pozivna tožba“ proti onemu postavno dopuščena ni, ki je v faktičnej posesti zemlje, na katerej naj bi se po predloženem risu zidanje postavilo, in to zategadelj ne, ker se faktični posestnik vsled §. 323. o. d. z. lahko sklicuje na domnevo (Vermuthung) veljavnega imena ali naslova, katerega naznaniti dolžan ni; vprašanje ali je „poziv“ dovoljen ali ne, odločuje samo zadnja faktična posest in zatorej se pravno vprašanje v tej pravdi obravnavati ni smelo. Zatorej mora v tem slučaju točenec dokazati, da je bil zadnji faktični posestnik zemlje, na katerej se ima nameravano zidanje ali jeden del njegov postaviti. Toženec trdi, da je pravni posestnik zemlje, kjer se ima postaviti del nameravanega zidanja. Tožitelj temu ugovarja in se ponudi ravno nasprotno s pričami dokazati. Dokaz s pričami, ki ga je ponudil toženec, bi ne rešil vprašanja o zadnji faktičnej posesti, tako da ni bilo treba, izpeljati tega dokaza.

Toženega ugovor se torej po §. 104. o. s. r. ne more opravičiti, tako, da se je v zakonu vtemeljenej tožbi nepogojno moralo vstreči.

Po §. 24. zakona od 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. mora propala stranka nasprotniku sodnijske stroške povrniti. —

Z odločbo od 1. svečana 1881, št. 1532 je c. k. nadsodnija v Gradci prvega sodnika razsodbo potrdila.

Iz nadsodnijskih razlogov:

Po §. 72. o. s. r. velja pravilo, da mora oni, ki ugovarja proti nameravanemu zidanju, to storiti na zakonitej poti s pozivno tožbo.

Ugovor na pozivno tožbo je le izjemno in le tedaj dovoljen, če bi poziv bil z zakoni in osobito z varstvom posesti v §. 323. o. d. z. dodeljenim v protislovji.

To zakonito varstvo si prisvoja tudi toženec, ko trdi, da se ne more siliti s pozivno tožbo, da bi izpeljal svoj ugovor proti nameravanemu tožiteljevemu zidanju in to zaradi tega ne, ker lahko dokaže s pričami, da bode del nameravanega zidanja segal čez meje, ki so se leta 1877 po sporazumljeni določile.

Tega dokazanja pa prvi sodnik po pravici ni jemal v ozir, ker si tožitelj zemljo, na katerej se bode zidalo, kot lastnik prisvoja. O tem pa, da tožnik to zemljo faktično poseduje se že po vsebini županijske rešitve od 23. januarja 1880, št. 424 pod B ne more dvomiti, ker ista potrjuje, da je tožitelj na tej zemlji že postavil temelj poslopja, ne da bi bil toženec trdil, da je to vtikanje v njegovo posest in ne da bi se bil uprl proti temu po določbi ces. naredbe od 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. Če bi se v tem slučaju pozivna tožba za nepripustljivo izrekla, bil bi s tem tožitelj kot dejanstveni posestnik v nasprotji z določbo §. 323. o. d. z. zavezan, dokazati svoje posesti ime. Toženec pa, če je bil res prej posestnik zazidane zemlje, mora sam sebi pripisati, ako se mu je ta posest odvezla, ker se ravno ni branil po zakonitih določilih. Sedaj mora nasledke svoje zamude sam nositi.

Pretresavanje vprašanja, kdo je lastnik terêna, na katerem se bode zidalo, ali kdo ima večjo pravico do posesti, se more vršiti še li pri obravnanji vsled pozvane tožbe. Pri vprašanji, je li pozivna tožba pripuščena ali ne, pa je odločilna samo faktična zadnja posest.

K §. 887 ob. drž. zak.

J. Kv., nezakonski sin J. K—ja, stopil je med letom 1870 v zakon z M. P—jevo.

To ženitev dogovorila sta nezakonski oče J. K. in pa nevestin oče J. P. Za dnji se je pri tem zavezal, da bode ženinu J. K—u izročil svoje posestvo za slučaj, da se ta ženitev izvrši.

J. K. pa se je nasproti ustmeno zavezal, da bode poplačal vse J. P—jeve dolgove brez vsake izjeme, naj so pri posestvu, ki se je potem ženinu izročilo, zavarovani ali ne, naj so zabelježeni v dolžnih pismih ali ne. Tudi se je še posebno zavezal, da bode poplačal vse dolgove, katere je J. P—jev umrl sin, po katerem je bil J. P. podedoval ženinu izročeno posestvo, na to posestvo napravil.

Ženitno pismo mej J. K—om in M. P—jevo; katero se je v glavnih potezah, kakor rečeno, po očetih J. K—om in J. P—jem dogovorilo, se je potem tudi v istini napravilo; v to pismo pa se ni postavila zaveza J. K—a, da bode poplačal vse dolgove J. P—jeve.

Pozneje je nekov upnik prijel J. P—ja, da naj mu plača 206 gld. c. s. c. Ta pa se je zopet obrnil do J. K—a, da naj vsled že omenjenega ustmenega dogovora to plačilo prevzame. Ker J. K. tega storiti ni hotel, tožil ga je J. P., ter prosil za obsodbo:

J. K. mora pripoznati s tožnikom mej letom 1870 skleneno ustno pogodbo, vsled katere je toženi zavezan, da poplača vse tožnikove dolgove brez vsake izjeme, naj so književno zavarovani ali ne; naj so zabelježeni v dolžnih pismih ali ne; toženi se na podlagi te dogodbe ob enem tudi obsodi, da more izplačati terjatev M. Hr. zapuščine v znesku 206 gl. 13 kr.

To trjatev smo že zgoraj omenili.

Z razsodbo od 5. aprila 1880, št. 4479 je c. kr. mest. del. okrajna sodnija v Ljubljani sodbo po tožnikovej prošnji izrekla pa le tedaj, če bi tožnik z dopolnilo prisego potrdil, da se je toženi v istini zavezal, poplačati vse tožnikove dolgove brez vsake izjeme.

Iz razlogov prvega sodnika:

— — — — Toženi odgovarja, da ni res, da bi bil izrekel v tožbi navedeno plačilno zavezo. Tudi se sklicuje na to, da se je ženitna pogodba pismeno napravila, da v tej pogodbi njegova plačilna zaveza niti z besedico omenjena ni, da se tedaj slučajni postranski dogovori z ozirom na §. 887. o. d. z. v poštev jemati ne smejo; in dalje, da bi bila taka plačilna zaveza gola daritev, ki se pa tudi iztožiti ne da, ker se obdarovanemu pismo izročilo ni.

Končno pobija toženi tožnikovo prošnjo tudi s tem, da je tedaj, ko je on po tožnikovi trditvi prevzel njegove dolgove, dolg

M. H—jeve zapuščine znašal samo 136 gld. 50 kr., in da je potem vsled tožnikove krivde narastel do 206 gld. 13 kr. —

Ker se je toženi k plačevanju tožnikovih dolgov zavezal nekoliko tednov pred sklepom ženitne pogodbe med J. Kv—om in M. P—jevo, in ker ta dogodba kot pactum inter alios tožniku škoditi ne more, tako se mora brez dvombe naj prej rešiti vprašanje, je li toženi izrekel v tožbi omenjeno plačilno zavezo ali ne. Vsled tega moral se je dokaz po tožnikovih pričah dopustiti. —

(Sodnik potem preiskuje izpovedbe prič, ter dokaže, da so polovico dokaza izpoljale.)

Če torej tožnik dopolnilno priseže, tako bode popolnoma dokazano, da se je plačilna zaveza izrekla pred ženitnim pismom. Potem pa se bode tudi sklicevanje na §, 887. o. d. z. kot neopravičeno zavrniti moralo. Z ozirom na to, da se je plačilna tožnikova zaveza izrekla le proti temu, da tožnik nezakonskemu sinu toženega, to je J. Kv—u izroči svoje posestvo, in z ozirom na to, da se je posestvo J. Kv—u tudi izročilo, mora se toženi k plačilu obsoditi, ker se stvar ne suče krog daritve, temveč krog odplačilne pogodbe.

Tožnikova dolžnost pa ostane nespremenjena, če je terjatev 136 gld. 50 kr. vsled obrestij in eksekucijskih stroškov povišala se do 206 gld. 13 kr., ker po izrečeni plačilni zavezi tožnik ni bil več zavezan k plačilu, in ker so obresti in stroški natekli samo zavoljo tega, da toženi ni hotel izpolniti svoje zaveze. Ta je torej vse sam zakrivil, ter je zavezan sedaj poplačati tudi pritiline. —

C. kr. nadsodnija v Gradci je po apelaciji toženčevej z odločbo od 19. septembra 1880, št. 6855 prvosodnijsko razsodbo potrdila, sklicevaje se jedino le na razloge prvega sodnika.

Po izvanrednej reviziji teženčevej potrdila se je prva razsodba tudi pri najvišjem sodnijskem dvoru (določba od 2. decembra 1880, št. 12787.)

Razlogi najvišjega sodišča:

S pogodbo od 16. januarja 1868 pod A je tožitelj sinu J. P—ju poleg dveh družih nepremičnostij izročil v zemljiščne knjigi „komenda Ljubljana“ pod urb. št. 10. vpisano kmetijo.

Ista se je na ime prevzemnikovo v zemljiščne knjigi prepisala. Iz izjav strank sledi dalje, da je J. P. umrl, in da je

omenjena kmetija zopet prišla v last očeta J. P—ja, kateri jo je leta 1870, ko se je J. Kv., nezakonski sin toženca J. K—ja, poročil s tožiteljevo hčerjo M. P—jevo odstopil J. Kv—u.

Po izpovedbi tožiteljevi in kakor se razvidi iz izjav prič P. in U. K., vršila so se mej tožiteljem in tožencem dotična pogajanja in prvi je stavil pogoj, da prevzame J. K. vse njegove dolgove. Če pa se je toženec zavezal, da bode za časa onih pogajanj obstoječe tožiteljeve dolgove plačal, tako se v tem ne vidi darilo tožitelju nasproti.

Da toženec prevzame tožiteljeve dolgove, to je tožitelj terjal le kot povračilo za odstopljeno kmetijo.

Če se je tudi kmetija toženčevemu nezakonskemu sinu in ne tožencu samemu odstopila, manjka vendar na strani tožiteljevi bistveni znak darila, to je obogatenje, ker ni očitno, da presega znesek prevzetih dolgov čisto vrednost odstopljene kmetije. Če se je pri izročevanju kmetije na J. Kv—a naredilo pismo, s tem vendar ni izloženo, da se po §. 887. o. d. z. ne more ozir jemati na omenjeni prevzem dolgov.

Izročevanje nepremičnostij in dotična zaveza sta dve različni pravni opravili, za to ni bilo treba, da bi se bila določila o enem vzela v pismo, ki se je napravilo o drugem.

Toženčeva revizijska pritožba se je torej morala zavreči in toženec ima po §§. 24 in 26. zak. od 16. maja 1874 drž. zak. št. 69. plačati stroške tretje instance. —

K bagatelnemu postopanju.

(Vpliv prava do retencije na kompetenco sodnije. — Nekompetenca ugovarjati se mora tudi v bagatelnej obravnavi pri prvem dnevu.)

M. M. je z bagatelno tožbo pozval L. D—a v Pečuhu pri o. m. d. sodnji v Ljubljani zaradi plačila 41 gld. 89 kr. c. s. c. — Toženec je pri drugem dnevu pobijal kompetenco tej sodnji, sklicevaje se na to, da stanuje v Pečuhu, in da se nikdar ni zavezal, tožnika v Ljubljani poplačati.

Z rabsodbo od 18. januarja 1881, št. 1476, je c. kr. mestno-delegirana okrajna sodnija v Ljubljani spoznala:

Toženec je dolžan tožitelju vozne in prejemne stroške v znesku 41 gld. 89 kr., dalje 6 % obresti od 26. novembra 1880 in 7 gld. 48 kr. tožnjih in sodnijskih stroškov v osmih dneh pod eksekucijo plačati.

Razlogi:

Toženec oporeka jedino le, da je dolžan loco Ljubljana plačati in odreka kompetenco tej sodnji. — Ta ugovor pa nikakor ni vtemeljen. Tožiteljeva terjatev do toženca je nastala iz obojestranske kupčije, ki sta jo sklenila mej soboj. Ta terjatev se je morala plačati koj, ko je toženec naročil tožitelju, naj blago izroči gosp. I. N.

Po členu 313. trg. zak. je tožitelj imel pravico, zavoljo te terjatve to blago retinirati in po členu 315. trg. zak. je bil opravičen, potem, ko ni bil navzlic večkratnemu opominu poplačan, po tožnej poti pri svojej lastnej sodnji, torej v Ljubljani, proti tožencu predlagati, da se blago proda.

Če je bil torej tožitelj, izvrševaje svoje pravo do retencije opravičen pri svojej sodnji predlagati, da se blago proda, mora še toliko bolj opravičen biti, zavoljo iste terjatve pri svojej sodnji proti prodajalcu tožno pot nastopiti, da si izterja stroške, ki so se držali retourniranega blaga. Pravica do retencije je obširnejša, kot ravnokar omenjena pravica do iztoženja pri svojej sodnji. Prva pravica (plus) obsega torej tudi drugo (minus).

S tem je dolžnost plačila loco Ljubljana, kakor tudi kompetenca te sodnje vtemeljena.

Proti tej razsodbi vložil je toženec pritožbo ničnosti.

C. kr. nadsodnija pa je z razsodbo od 23. februarja 1881 št. 2433, potrdila razsodbo prvega sodnika in obsodila toženca, da ima sam plačati stroške te pritožbe.

Razlogi družega sodnika:

Gledé na to, da je tožitelj poslano mu blago N—u izročil, kakor mu je bilo naročeno, — da se pa priznava, da je tožitelj blago grajal, — gledé na to, da toženec ne trdi, da je tožitelja na drug način poplašal, — gledé na to, da ima tožitelj v tem slučaju po čl. 315. trg. zak. pravico, pri svojej sodnji proti dolžniku predlagati, da se blago proda in on poplača, — gledé na to, da iz tega sledi, da se tudi sama tožba za plačilo pri istej sodnji lahko vloži, — gledé na to, da je tedaj c. kr. mestno-delegirana

okrajna sodnija v Ljubljani k obravnavanju in razsojenju predležeče pravne zadeve pristojna, — gledé na to, da se mora odrekanje kompetence pri prvi obravnavi, ki se vrši, izreči, da pa se je omenjeni ugovor še le pri podaljšanej obravnavi izrekel, — da torej ta toženčev ugovor inkompetence in oziroma ničevnostni uzrok §. 78, št. 2, bagat. obrav. ne obstoji, — zavrže se ničevnostna pritožba, ki jo je L. D. vložil proti razsodbi c. kr. mestno-delegirane sodnije v Ljubljani od 18. januarja 1881, št. 1476.

Nasproti tej nadsodnijskej razsodbi moramo svoje čitatelje opozoriti na §. 67. bagatelnega obravnavanja. Ta §. se glasi: Obravnava smatrati se ima do oznanjenja njenega sklepa kot celota — vse do tega trenutka (to je do oznanjenja obravnavega sklepa) povedano velja kot o pravem času povedano.

H konkurznemu redu.

(Najvišjega sodnijskega dvora določba od 17. februarja 1880, št. 1674, s katero se je po nadsodnijskej odločbi od 31. decembra 1879, št. 14210, odstranjeni odlok deželne sodnije v Ljubljani od 7. decembra 1879, št. 9534 potrdil.)

Salomon Berger je pred ogrskim sodnijskim dvorom v D. tožil banko Slovenijo v Ljubljani, da naj mu poplača pogorišča škode 4110 gld. c. s. c. Z razsodbo od 22. avgusta 1879, št. $\frac{9489}{1879}$ prisodila se mu je ta škoda.

Z odlokom od 17. oktobra 1879, št. 15235 se mu je po omenjenem sodnijskem dvoru dovolila eksekucija za varnost.

Z odlokom od 2. decembra 1879, št. 9253 je c. kr. deželna sodnija v Ljubljani ukazala, da naj se v varnost Salomon Bergerjevej terjatvi izvrši rubežen vsakovrstnega bankinega premičnega premoženja.

Kakor se je v relaciji od 6. decembra 1879 poročalo, izrekel je banke zastop, da nima banka „Slovenija“ nikacega premoženja, kakor samo terjatve pri agentih in akcijonerjih, ki pa se morajo še le iztožiti, posebno pa tudi, da ne premore banka nikake gotovine, nikake kase, in da zategadelj nikacega plačila dati ne more.

To izjavo smatral je Salomon Berger kot izjavo, da je banka vstavila svoja plačila. Prosil je torej, da se naj prične konkurz nad akcijsko družbo: prvo splošno zavarovalno banko Slovenijo v likvidaciji; pri tem skliceval se je v prvi vrsti na §§. 192. in 198. konk. reda.

Z odlokom od 7. decembra 1879, št. 9534 je c. kr. deželna sodnija v Ljubljani Salomona Bergerja z njegovim zahtevanjem odbila.

Z odločbo od 31. decembra 1879, št. 14210 je c. kr. nadsodnija v Gradci konkurz nad banko Slovenijo pripustila, kateri pa se je vsled določbe najvišjega sodnijskega dvora od 17. februarja 1880, št. 1674 zopet vstavil.

Drugosodnijski razlogi:

Gledé na to, da se ima kupčijski konkurz po §. 198. konk. reda pričeti, če je pristojna sodnija vsled predloga upnika, ki je svojo terjatev verjetno izkazal (bescheiniget), izvedela, da je dolžnik svoja plačila vstavil; gledé na tó, da rekurent proti akcijskej družbi: „prvej splošnej zavarovalnej banki Sloveniji v likvidaciji“ terjatve v znesku 4110 gld. c. s. c. na podlagi razsodbe kraljevega sodnijskega dvora v B. od 22. avgusta 1879, št. $\frac{9489}{1879}$ ni samo izkazal, temveč si na podlagi omenjene razsodbe proti banki tudi eksekucijo za varnost izprosil; gledé na tó, da je pri izvršitvi te eksekucije soud likvidacijskega odbora gospod Fran Potočnik določno izrekel, da dolžnica nima nikake kase, tudi nikacih vrednostnih papirjev, in celo nikacega pohišja; da banka nikacega premoženja ne premore, kakor samo terjatve pri svojih agentih in akcijonerjih, in da bi se — kar se tiče terjatev pri akcijonerjih — slučajno doplačilo še le po splošnem zboru akcijonerjev skleniti moralo; gledé na to, da se pri takej izjavi tistega souda likvidacijskega odbora, kateremu se v tem odboru naložene funkcije načelnika, dvomiti sme, da je banka svoja plačila faktično vstavila in to toliko manj, ker se iz predloženih aktov razvidi, da vodi proti ravno tistej banki na podlagi razsodbe od 9. aprila 1878, št. 11015 zavoljo 1500 gld. c. s. c. eksekucijo tudi Janez Dlabola; gledé na tó, da je okoliščina, da so se pri izvršitvi eksekucije za varnost aktivne terjatve v skupnem znesku 4325 gld. zarubile, brez pomena, ker se mora tudi tedaj, če je dokazano, da je mogoče poplačilo vseh upnikov, po §. 198. konk. reda kupčijski konkurz pričeti — je c. kr. nadsodnija v Gradci rekurzu vstregla, ter odlok deželne

sodnije od 7. decembra 1879, št. 9534 spremenila tako, da se ima nad promoženjem akcijske družbe „prve splošne zavarovalne banke Slovenije v Ljubljani v likvidaciji“ pričeti konkurz, in da se naloži izpeljava konkurzne obravnave c. kr. deželnej sodniji ljubljanskej.

Razlogi najvišjega sodnijskega dvora:

Gledé na to, da je terjatev S. Bergerjeva pri prvi občnej zavarovalnej banki „Sloveniji“ v znesku 4110 gld. c. s. c. po razsodbi kr. sodnega dvora v B. od 22. avgusta 1879, št. 9489 in po odloku ravno istega sodnega dvora od 17. oktobra 1879, št. 15235 vsakako vrjetno izkazana; — gledé na to, da pa S. Berger zavoljo svoje ne še pravnoveljavne terjatve v znesku 4110 gl. ne more zahtevati plačila, marveč le zavarovanje, da je to zavarovanje z eksekutivno rubežnijo terjatev tožene banke v znesku 4305 gld. dobil, a ne dokazal, da to zavarovanje ne zadostuje; dalje, gledé na to, da z ozirom na izpisek iz registra za društvene firme pri c. kr. deželnej sodniji v Ljubljani, zadevajoč prvo občno zavarovalno banko Slovenijo in z ozirom na član 360. trg. zak., izjave, ki jih je storil le jeden ud likvidicijskega odbora, še ne zadostujejo, da bi se moglo trditi, da je zavarovalna banka Slovenija v stanu plačilne nezmožnosti; in naposled gledé na to, da ni drugih uzrokov, iz katerih bi se moglo sklepati, da je banka plačila vstavila, — je c. kr. najvišji sodnijski dvor revizijskemu rekurzu ugodil in odstranivši nadsodnijsko razsodbo od 31. decembra 1879, št. 14210 potrdil zavračajoči odlok c. kr. deželne sodnije v Ljubljani od 7. decembra 1879, št. 9534.

K §. 83. kazenskega zakona.

Dné 27. marca 1880, so v gostilni Jurija Ravnikarja na Čateži pijančevali fantje A. Z., Fr. V., J. V., J. G. in J. N. Ravno v tistej gostilni je pil tudi A. M. Le-ta je bil od onih hipoma napaden tako, da jim je komaj ušel ter se rešil v sosednjo gostilno Antona Urbančiča. Napadniki pa so mu sledili tudi v to gostilno. Ondi se jim je pridružil še J. N., ki je do tedaj spodaj v veži popival. Oborožili so se potem z noži in kamni, ter hrumeli po stopnicah navzgor v prvo nadstropje, kjer so vedeli, da pijejo F. M. in F. K. in že omenjeni A. M.

F. M. je bil takoj, ko je hrup začul, vrata pri sobi zapahnil, ali napadniki so jih s silo vlomili, ter se sprijeli z F. M—om in F. K—om; A. M. pa se je koj v pričetku odtegnil, ter srečno ušel. F. M. in F. K. pa sta bila dobro tepena.

C. kr. okrožna sodnija v Rudolfovem je potem z razsodbo od 10. julija 1880, št. 3554, kot pravico spoznala: 1. A. Z., 2. J. N., 3. Fr. V., 4. J. V., 5. J. G. in 6. J. N. so krivi, in sicer: pod 1., 3., 4., 5. in 6. omenjeni hudodelstva javnega nasilstva po §. 83. kaz. zak.; vsi zatoženi pa hudodelstva težke telesne poškodbe po §. 157. kaz. zak.; in pod št. 1., 3., 4., 5. in 6. imenovani še tudi prestopka proti telesnej varnosti po §. 431. kaz. zak.

Pod št. 2. imenovani J. N. oprostil se je obtožbe zavoljo hudodelstva javnega nasilstva po §. 83. kaz. zak. in tudi obtožbe zavoljo prestopka proti telesnej varnosti po §. 431. kaz. zak.

Razlogi:

Sodnijskemu dvoru se je v smislu §. 258. kaz. proc. reda dokazalo, da so 29. marca 1880 v gostilni Jurija Ravniharja na Čateži fantje A. Z., F. V., J. V., J. G. in J. N.; v sosednjej gostilni Antona Urbančiča na Čateži pa fantje F. M., A. M. in F. K. pijančevali.

Dokazalo se je, da so pili zadnji trije v prvem nadstropji, J. N. pa da je pil v veži, ter se potem napadnikom pridružil in z njimi sodelaval. Vse to so obdolženi sami obstali, potrdili pa so tudi poškodovani in priči M. O. in M. G. Poškodovani A. M. in tudi obtoženi sami so potrdili, da je bil A. M. v Ravnikarjevej gostilni napaden, in da so ga napadniki po tleh okrog vlačili, katero dejanje pa ni napravilo vidnega in z nasledki zvezanega poškodovanja. V tem dejanji vidi se prestopok proti telesnej varnosti po §. 431. kaz. zak.; tega prestopka se spoznajo krivi vsi obtoženi razen J. N—a, ki se tega napada, kakor dokazano, ni udeležil. J. N. moral se je torej po §. 359. kaz. proc. reda za nedolžnega izreči.

Iz Ravnikarjeve gostilne podali so se obtoženi v gostilno Antona Urbančiča, kjer se jim je takoj pridružil J. N., ki je ondi pil. Združeni so potem hrumeli v prvo nadstropje navzgor, ter so ondi po F. M—u zapahane vrata z naskokom vlomili in se sprijeli z F. M—om in F. K—jem. A. M. ki se je bil tu sem rešil, pa je srečno ušel.

Poškodovani in tudi priči M. O. in M. G. so potrdili, da so obtoženi F. M—a in F. K—ja z noži in kamni napadli in poškodovali.

Kdor se oborožen v hišo kacega družega vsili, ter ondi s silo postopa, izvrši hudodelstvo javnega nasilstva. (4. slučaj §. 83. kaz. zak.)

F. M. steknil je pri tem napadu dve lahki rani in pa tudi v dispozitivnem delu popisano težko telesno poškodbo. Ker se ni moglo dokazati, kdo da je to težko telesno poškodbo prouzročil, vidi se v tem dejanji zločin težke telesne poškodbe po §. 157. kaz. zak.

Gledé na to, da je J. N. že v hiši bil, in da je z napadniki samo po stopnicah navzgor udaril, moral se je oprostiti obtožbe zavoljo zločinstva javnega nasilstva. (§. 259, št. 3., kaz. proc. reda.)

(Potem naštevajo razlogi še momente, po katerih se je morala kazen odmeriti.)

Proti tej razsodbi vložili so obsojenci A. Z., J. N., J. G., J. N., F. V. in J. V. pritožbo ničnosti, katero pa je kasacijski dvor pod predsedništvom dr. pl. Stremayerja v seji dné 30. decembra 1880 po zaslišanji referenta dvornega svétnika Napreta in in generalnega advokata Cramerja odbil.

Razlogi:

Pritožba ničnosti se je v tistem delu, v katerem se je pobiljala obsodba zavoljo zločinstva težke telesne poškodbe po §. 157. kaz. zak. in zavoljo prestopka proti telesnej varnosti po §. 431. že po tukajšnjem sklepu od 29. septembra 1880, št. 11083, v smislu §. 1., odst. 2., zakona od 31. decembra 1877, št. 3., drž. zak. ex 1878 odbila. Pritožba ničnosti pride tedaj v poštev samo še v tistem delu, ki se obrača proti obsodbi zavoljo hudodelstva javnega nasilstva po §. 83. kaz. zak., tako da se tudi na J. N—a, ki je bil od tega zločinstva oproščen, ozir več jemati ne more.

Pritožba ničnosti opira se v tem oziru na §. 281, št. 10, kaz. proc. reda, ter se obrača proti po prvem sodniku izgovorjenemu dejanstvu; a dokazati ne more pravne zmote na strani prvega sodišča.

Trditev pritožnikov, da v tem slučaju ni dejanstva zločina po §. 83. kaz. zak., ker se niso zbrali z namenom, da bi potem udarili v zaprt lokal, in ker niso v gostilno Antona Urbančiča niti s

silo vlomili, niti z orožjem vsilili se, ni opravičena, ker je dokazano, da so obtoženi razen J. N—a, ki se jim je še le pozneje pridružil, zbrali se v gostilni Jurija Ravnikarja, ter se potem skupno podali v gostilno Antona Urbančiča, da so tam po stopnicah navzgor planili v prvo nadstropje, zapahane duri z naskokom vlomili, ter z noži in kamni napadli F. M—a in F. K—ja.

Okoliščina, da vrat ni gostilničar Anton Urbančič sam zapahal, temveč, da so to storili gostovi, ne odločuje kvalifikacije izvršenega čina.

Ugovor, da otepena in poškodovana M. in K. nista bila „domača“, temveč samo pivca v gostilni, se ne more opravičiti na podlagi zakona.

Zakon namerava brez dvombe braniti hišni mir, tako da se imajo v smislu §. 83. kaz. zak. „domačinom“ prištevati vsi tisti, katerim naj je bramba hišne pravice v korist. Da so pa to tudi pivci v gostilni, se dvomiti ne da.

Pritožba ničnosti morala se je torej kot na vse strani neopravičena, popolnem zavrniti.

O pristojnosti kazenskega sodnika.

Dne 19. oktobra 1880, je državno pravdnishstvo v Ljubljani konfisciralo tednik „Laibacher Wochenblatt“, kateri se tiska v Gradci, a izdaje v Ljubljani.

C. kr. deželna sodnija v Ljubljani je s sklepom od 20. oktobra 1880 leta, št. 9244, izrekla:

Po c. kr. državnem pravdnishstvu v Ljubljani dne 19. oktobra t. l., št. 5041, predlagana potrditev konfiskacije 9. številke časopisa „Laibacher Wochenblatt“ se zavoljo nepristojnosti izreči ne more. —

Razlogi:

Po jasnih besedah §. 51. kaz. proc. reda pristoji kazenska sodba redoma tistej sodnji, v katere okrožji se je izvršilo kaznjivo dejanje, in to tudi tedaj, če se je k zločinstvu potrebni vspeh (v tem slučaju nahujskanje k sovraštvu in zaničevanju do deželnega načelnika Winklerja v Ljubljani) dosegel v kakem drugem kraju.

Ravno tako določuje §. 485. kaz. proc. reda gledé kazenske obravnave v tiskovnih zadevah, da je tisti sodnijski dvor prve

instance kompetenten, v katerega okrožji izvršilo se je zločinstvo; in §. 486. kaz. proc. reda normira, da je tedaj, če se je kaznjivo dejanje izvršilo po vsebini kake tiskovine, in če je kraj, v katerem se je spis natiskal, znan, in ležeč v pokrajinah, čez katere je veljava kazenskega procesnega reda raztegnena, zmirom ta kraj tudi kraj izvršenega zločinstva.

Ker pa se po državnem pravdnstvu zaseženi časopis „Laibacher Wochenblatt“ tiska v tiskarnici firme „Leykam Josefthal“ v Gradci, tako je Gradec kraj po vsebini tega lista izvršenih kaznivih dejanj, in sodnijski dvor prve instance v Gradci kompetenten k dotičnej kazenskej obravnavi. —

C. kr. nadsodnija v Gradci pa je s sklepom od 27. oktobra 1880 leta, št. 12165 podrla predstoječi sklep prvega sodišča, ter temu sodišču naložila, da naj o predlogih državnega pravdnstva meritorično odloči.

Razlogi:

Gledé na to, da po §. 483. kaz. proc. reda za kazensko obravnavanje v tiskovnih zadevah vse zapovedi kazenskega procesnega reda veljajo, če ni kaka izjema določno izrečena; gledé na to, da §. 486. kaz. proc. reda samo določuje, kateri kraj se ima smatrati kot kraj izvršenega zločinstva tedaj, ako se je po vsebini kake tiskovine izvršilo kaznjivo dejanje, da pa ta §. ne obsega nikacega določila o sodnijskej pristojnosti; gledé na to, da tedaj splošna določila o kompetenci po §§. 51. i. sl. tudi za kazensko obravnavanje v tiskovnih zadevah veljati morajo; gledé na to, da se je po dotiskanji v Gradci deveta številka političnega časopisa „Laibacher Wochenblatt“ od 16. oktobra 1880 v Ljubljano poslala, tam izdala, in da so se ravno tam tudi dolžnostni iztisi vložili; gledé na to, da se mora tedaj v tem slučaju sodnijska pristojnost presoditi po §. 52. kaz. proc. reda, da pa ni razvidno, da bi bila sodnija okraja, v katerem se je čin izvršil, to sodnijo prehitela; gledé na to, da je tedaj sodnijski dvor v Ljubljani poklican razsoditi o predlogih, po državnem pravdnstvu zavoljo potrjenja konfiskacije stavljenih — videla se je pritožba državnega pravdnstva opravičena, tako da se je moral odstraniti sklep sodnijskega dvora prve instance.

Pogoj k pristojbinskemu odpuščanju.

Upravno sodišče je z razsodbo od 3. novembra 1880, št. 2110, določilo, da je pristojbinsko odpuščanje (Gebührennachlass) v krajih, kjer so vpeljane zemljiščne knjige, dovoljeno le takrat, če je bil prejšnji posestnik vknjižen in to tudi tedaj, če v kupčiji stoječe posestvo v zemljiščno knjigo vpisano ni.

Pri zemljiščih, ki nimajo v zemljiščne knjigi svoje vloge, je pristojbinsko odpuščanje torej le takrat mogoče, ako se vmestijo poprej v zemljiščno knjigo.

Razlogi važne te razsodbe glase se tako-le:

Zakonska M. in Š. M., katera sta s pogodbo od 17. septembra 1878 $\frac{3}{4}$ posestva št. 688 v Z. od zakonskih D. in K. J. kupila, pritožila sta se 1. da se v plačilnem nalogu zavoljo odmerjene pristojbine ni izrekla solidarična zaveza prodajalcev in kupcev; in 2. da se pri odmerjeni $3\frac{1}{2}\%$ pristojbine ni dovolilo $2\frac{1}{2}\%$ pristojbinsko odpuščanje, čeravno sta si pridobila prejšnja posestnika v kupčiji stoječe posestvo še le s pogodbami od 24. januarja 1877, in od 17. septembra 1878, tako da od zadnje menjave v posesti dve leti še nista pretekli. Finančni uradi odrekli so pristojbinsko odpuščanje, sklicevaje se na odstavek 9. v finančnega ministra naredbi od 3. maja 1850, št. 181. drž. zak. in na to, da so v Z. zemljiščne knjige že vpeljane, iz katerih pa se ne razvidi niti v kupčiji stoječe posestvo, niti prejšnja menjava v posesti.

Pritožba izreka mnenje, da se mora vsled navedene finančnega ministra naredbe ozir jemati samo na to, če je v kupčiji stoječe posestvo vmeščeno v zemljiščno knjigo ali ne, kratko nikar pa ne na to, če so v tistem kraju, kjer leži v kupčiji stoječe posestvo, sploh zemljiščne knjive vpeljane, ali ne!

Upravnemu sodišču videla se je pritožba popolnoma neopravičena.

Kar se tiče prve točke pritožbe, mora se poudarjati, da ni zakonitega določila, ki bi nalagalo finančnim uradom, da morajo v posameznem slučaju plačilni nalog dostaviti vsem po zakonu k plačilu zavezanim, ali pa v plačilnem nalogu navesti vse tiste osebe, ki so za odmerjeno pristojbino plačniki.

Po odstavku 9. ravno prej navedene finančnega ministra naredbe od 3. maja 1850 smejo se pri tistih zemljiščih, za katera

so javne knjige s pravnim nasledkom vpeljane, da se rečno pravo pridobi samo po vknjižbi ali prenotaciji, gledé pristojbinskega odpuščenja v poštev jemati samo tiste spremembe v posesti, katere so vpisane v javnih knjigah.

Upravno sodišče zastopa mnenje, da se ima zakonito to odločilo, katero namerava brez dvombe pospeševati red pri vodstvu javnih knjig, tako raztolmačiti, da so tam, kjer se nahaja zemljiščna knjiga samo tiste spremembe v posesti odločilne glede odpuščenja pristojbinskega, katere se razvidijo iz zemljiščne knjige.

Ker je pristojbinsko odpuščenje po zakonu dodeljena dobrota, in ker je ta dobrota odvisna od pogoja, da so spremembe v posesti zemljišnoknjižno razvidne, tako stranka te dobrote tedaj deležna biti ne more, ako ni izpolnen omenjeni pogoj.

Na drugej strani se pa mora še poudarjati, da se omenjenemu pogoju tudi tako lahko zadosti, če se v slučajih §. 22. splošnega zakona za zemljiščne knjige od 25. julija 1871, št. 95. drž. zak. v sredi stoječi prenos v javnej knjigi razvidno vknjiži; dalje, da ima stranka, v slučajih, če se je napravil zemljiščno-knjižni red še le po sklepu druge pogodbe, in oziroma še le tedaj, ko se je od te pogodbe odmerila že (polna) pristojbina, pravico tudi pozneje poprositi za pristojbinsko odpuščenje, ter za povrnitev nepristojno odmerjenega ali plačanega zneska. Ker to, da bi moral zemljiščno knjižni red že ob času sklepa ali objave nove pogodbe izvršen biti, pač ni izgovorjeno v točki 9. najvišje odločbe od 1. maja 1850! —

Ker pa so v Z. javne knjige že vpeljane, in ker ob času, ko se je izdala v pritožbi stoječa določba, izvršen ni bil zemljiščno-knjižni red gledé na posestvo, katerega prenos je k pristojbinskemu odmerjenju povod dal, morala se je pritožba, obrnena proti nedodelitvi pristojbinskega odpuščenja, kot neopravičena odbiti. —

Obrtniška društva niso zavezana pri odmerjenji prihodninskega davka svojih knjig predložiti davčnemu uradu.

Obrtnškemu društvu za denarno pomoč v Ljubljani naložila je c. kr. finančna direkcija v vojvodini kranjskeje z odločbo od 30. januarja 1878, št. 15527, gledé na odmerjenje prihodninskega davka za leta 1874, 1875, in 1876, da naj vsa posojila, katera so se odštela udom obrtnikom in trgovcem, in na ta posojila odpadle obresti individualno izkaže, ali pa davčnemu uradu svoje knjige predloži, da se ta urad potem o resničnosti ali neresničnosti dohodka pod naslovom teh posojil in oziroma obresti vknjiženega prepriča iz društvenih knjig. Če bi društvo te alternative ne izpolnilo, potem se je izreklo, da se omenjene obresti ne bodo izločile iz tistega društvenega dohodka, ki se ima s prihodnino obdačiti. —

Proti tej odločbi vložila se je pritožba na upravno sodišče, katero je z določbo od 21. septembra 1878, št. 1064 razsodilo:

V pritožbo dejana odločba se odstrani zavoljo pomanjkljivosti pri obravnavah; stvar pa se povrne dotičnej upravnej uradni, da odpravi pomanjkljivosti, ter izreče potem novo odločbo.

Razlogi:

Vsled razsodbe tega sodišča od današnjega dne, v katerej se je izreklo, da ima obrtniško društvo za denarno pomoč v Ljubljani plačevati obrtniški davek, mora se to društvo po patentu od 29. oktobra 1849, kar se je tudi v istini zgodilo, vmestiti v prvi razred prihodninskega davka.

Pri določitvi tistega dohodka, ki naj je podlaga odmerjenju prihodninskega davka, pa so davčni uradi davku podvrženo društvo postavili pred alternativo, da naj ali vsa posojila, katera so se odštela udom obrtnikom in trgovcem in na ta posojila odpadle obresti individualno izkaže, ali pa da naj davčnemu uradu predloži svoje knjige, da se ta urad potem o resničnosti ali neresničnosti dohodka pod naslovom omenjenih posojil in oziroma obresti vknjiženega prepriča iz društvenih knjig. Ob enem se je izreklo, da se v slučajih, če bi društvo te alternative ne izpolnilo, omenjene obresti ne bodo izločile iz tistega društvenega dohodka, ki se ima s prihodnino obdačiti.

Te obresti se potem za leta 1874, 1875 in 1876 iz omenjenega dohodka tudi v istini izločile niso, in to samo zategadelj ne, ker društvu zgorej navedenemu ukazu davčnega urada ustreglo ni.

Upravemu sodišču pa se je videlo tako ravnanje administrativnega urada pomanjkljivo, in nasprotujoče direktivam za prihodninski davek.

Obrtniško društvo za denarno pomoč v Ljubljani, katero sme po svojih pravilih posojila dajati samo soudom, predložilo je v postavnej formi svojo izpoved (Bekanntniss) in tudi računske letne sklepe. Potem je še predložilo izkaze o dohodkih in izdatkih, kateri izkazi so bili razdeljeni po posameznih oddelkih društvenega knjigovodstva. Končno je predložilo tudi individualni izkaz obresti od tistih posojil, katera so se odštela udom, ki niso podvrženi obrtniškem davku, in tedaj ne uživajo pravice po §. 23. patenta za prihodnino.

Terjanje davčnih uradov, da naj predloži društvo še obširnejši izkaz, v katerem bi se na drobno razkazale tudi obresti po dolžnikih kupčevalcih in obrtnikih vplačane, videlo se je upravnemu sodišču kot izvanredna naredba res neopravičeno, ker se na podlagi od društva predloženih pripomočkov po aritmetični poti lahko določi svota tistih obresti, katere so bile vplačane po dolžnikih kupčevalcih in obrtnikih.

Upravnemu sodišču se je videlo, da se v tem slučaju ni ravvalo po §. 25. patenta za prihodninski davek, ki normira, kako da se imajo preiskavati izpovedbe, in ki posebno tudi določuje, da se imajo slučajni premisleki objaviti davkoplačevalcu, in da se ima o teh premislih najprej zaslišati davku podvržena stranka. To pa se tu ni zgodilo!

Ukaz, da naj se predlože obrtniške knjige, pa že iz ozira na opravila društvena in gledé na to, da so se predložile postavne formalne izpovedi, ni pripuščen; neopravičen pa je tudi zategadelj, ker ni tistih v §§. 19. in 20. izvršilne norme od 11. januarja 1850, št. 10 drž. zak. navedenih pogojev, ki slučajno opravičujejo predlaganje knjig.

Nasproti takej pomanjkljivosti, katero so zadolžile pri tem prihodninskem odmerjenji kranjske davčne oblastnije, bil je upravni sodnijski dvor vsled §. 6. zakona od 22. oktobra 1875, št. 36 drž. zak. ex 1876 primoran, s svojo razsodbo pokončati v pritožbo dejano odločbo.

Priprave za novo zemljiščno knjigo v Kranjskej.

Pod tem naslovom spisal je gospod okrajni sodnik O. V. v „Gerichtshalle“ naslednji sostavek:

„K napravi novih zemljiščnih knjig vporabljajo se „reambuliranja operati“. Novi zapisniki parcel pa obsegajo navadno manj parcelnih številke kot prejšnji, stari zapisniki, ker se je več, jednemu in istemu lastniku pripadajočih parcel z jednako kulturo združilo v jedno samo parcelo. To pomanjšanje parcelnih številke je na jedne strani vse hvale vredno, na druge strani pa zopet prav neprijetno. V krajih, kjer se nahajajo vinogradi, je tako združenje parcel v jedno samo prav nevarna stvar. Ali ne samo, da se je združilo več jednemu in istemu lastniku pripadajočih parcel v jedno glavno parcelo, zgodilo se je tudi, da se je združilo več raznovrstnim posestnikom pripadajočih parcel v jedno samo!

Razdelitev je v takem slučaju potrebna, ali izognilo bi se jej bilo, če bi se parcele ne bile preveč združile. Taka nova parcela obsega posebno pri vinogradih več in pri tem nejednako z bremenom obloženih zemljiščnih vlog, tako da se morajo posamezni oddelki pri parceli izločiti, kateri oddelki pa so čisto identični s prejšnjimi, starimi parcelami. Sedaj pa se vpraša, je li truda vredno, parcelne številke popuščati, če se pri napravi novih zemljiščnih knjig zopet vpeljati morajo? S tem se je prouzročilo dvakratno in zelo duhamorno delo, tako da bi bilo dobro, da bi se bile ohranile povsod prejšnje stare parcelne številke.

Da so se pridržale stare prejšnje parcelne številke, potem bi se bil tudi katastru in zemljiščne knjige ohranil konservativni značaj, značaj stabilnosti. Kjer je nova zemljiščna knjiga že vpeljana, tam je izvršitev zemljiščne cenitve silno sitna stvar. Cenilni zapisniki morajo obsegati posamezne parcele in njihovo velikost. Ali nova zemljiščna knjiga ne daje, kar se tiče velikosti, nikacega pojasnila, ker se mera posameznih parcel v javnej knjigi ne nahaja.

Cenilni komisar mora tedaj iti k davčnemu uradu, da bi parcelno mero poizvedel; ali tam se prepriča, da se nahaja v katastru 20 do 15 parcel, kjer jih ima nova zemljiščna knjiga samo 10. Da so v katastru tudi drugačne parcelne številke, se vé samo ob sebi. Primoran je torej staro mapo z novo primerjati, ter po tem primerjanju določiti, katere stare parcele so v novejši obsežene.

Gotovo časomorno in tudi neprijetno delo, katero tudi ni vsakemu priročno. Brez dvombe se bodo v teku let tudi pri davčnih uradih zamenjali stari parcelni zapisniki z novimi — ali ne vprašajte me kdaj?

Ko že ravno govorim o novej zemljiščneji knjigi, naj še omenim, da so vložne pole za novo zemljiščno knjigo silno nepraktične. Ako bodeš hotel dobiti pregled o bremenih pri kakem posestvu, moral bodeš prebrati celo vložno polo od pričetka do konca, ker izbrisanih dolgov — v poli z rudečimi črtami in pikami zaznamovanih — drugače opazil ne bodeš, da nisi ravno vsega prečital. Stare zemljiščne knjige bile so v tem oziru vendar priročnejše. Na polovici bremenskega lista zapisana so bila bremena, na drugej polovici pri dotičnem mestu pa so se vknjiževali izbrisi.

Ali se bode vse to še poravnati dalo, ni gotovo, brez dvombe pa ne brez novega dela.

In obsežni list, in lastninski list, na koliko let sta pač preračunjena? Trije ali štirje prenosijo lastninske pravice in list je dopisan!“ —

Raznosti.

(Božidar Kuralt. †) Dne 3. aprila t. l. umrl je Božidar Kuralt, sodnijski pristav v Črnomlju. V njem smo zopet izgubili krepko narodno moč in odličnega sodnika. Bodi mu zemljica lahka!

(Notar g. Lovro Baš) premeščen je iz Ljutomera v Celje.

(Državni poslanec Mihael Herman) postal je deželne sodnije svetovalec.

(Dr. Jaromir Hanel,) dosedaj profesor na univerzi zagrebški in bivši urednik „Mjesečnika“ imenovan je profesorjem na univerzi v Pragi.

(Imenovanje.) Namestnik v državnem sodišči dvorni svétnik Peregrin pl. Purschka imenovan je stalnim udom tega sodišča. — Dvornemu svetniku najvišjega sodišča dr. Alojziju baronu Lapenna dodeljen je naslov in značaj senatnega predsednika pri najvišjem sodišči.

(Državni zakonik.) Državnega zakonika izdan in razposlan je bil dne 1. marcija 1881 kos VI. Sadržaj je naslednji: Ukaz ministerstva za pravosodje od 12. februvarja 1881, v izvršitev člena IV. pogodbe o legalizovanji z nemškim cesarstvom dne 25. februvarja 1880 sklenjene. (Drž. zak. št. 85.) — Dne 3. marcija je bil izdan in razposlan kos VII. z naslednjim sadržajem: Cesarski ukaz od 11. februvarja 1881, s katerim se na temelji zakona od 11. februvarja 1881 o konzularnej sodnej oblasti v Egiptu podaljšuje utesnenje sodne oblasti avstro-ogerskih konzulskih sodišč in delovito prenesenje te oblasti na nova sodišča, ustanovljena v Egiptu. —

Ukaz ministerstva za pravosodje od 26. februvarja 1881, da se Kalbušovski sodni okraj odkazuje pod okrožje Rešovskega okrožnega sodišča v Galiciji. — Kos VIII, izdan in razposlan dne 16. marcija 1881, obsega: Postava od 26. februvarja 1881, o dopuščenem odstopu v čistini pri kovanji zlatnikov po osem goldinarjev in po štiri goldinarje. — Ukaz ministerstev za pravosodje in finance od 7. marcija 1881, o dogovoru s kralj. saksosko vlado z ozirom na premične ostaline, ki naj bodo z obeh strani proste davščin. — Ukaz ministerstev za notranje zadeve, trgovino in finance od 10. marcija 1881, o prepovedi uvažati svinje, svinjsko meso, slanino in klobase iz Zjedinjenih držav severne Amerike. — Kos IX. Izdan in razposlan 22. marcija 1881, ima naslednji sadržaj: Pogodba od 19. julija 1880, o vzajemnej podelitvi pravice ubožnih do sodne pomoči med Avstro-Ogerskim in Belgijo. — Postava od 26. februvarja 1881, s katero se ministerstvu v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel daje oblast, skleniti dogovor z ministerstvom ogersko-kronskih dežel o pomnožbi bakrenega drobiža.

(Pozno!) Okrožna sodnija v Rudolfovem oznanja z ediktom od 1. marcija 1881 v uradnem listu „Wiener Zeitung“ od 10. marcija 1881, da je deželni glavar kranjski določil „Wiener Zeitung“, „Laibacher Zeitung“ in „Triester Tagblatt“ kot liste, v katerih se bodo v letu 1881 objavljale vpisave v kupčijski register.

(Avstrijski sodnik v Angleškej pred sodnijo.) Leta 1875 je bil pred okrožno sodnijo v Tarnowu obsojen zaradi goljufije G. v petletni zapor, obsojenec pa je zbežal in se tako odtegnil kazni. Pred kratkim izpoznali so ga v Londonu, kjer je pod izmišljenim imenom bival. Na zahtevo avstrijsko-ogerskega konzulata bil je v zapor dejan. Zatoženec G. pa je trdil pred angleškim sodnikom, pred katerim so se vršile prve obravnave, da je gotovo pomota v njegovej osobi. Avstrijska vlada morala je torej dokaz identitete njegove osebe nastopiti in v ta namen potoval je v London pred kratkim sodnijski pristav iz Tarnowa, kateri je bil pri glavnej obravnavi proti G. v letu 1875 navzočen in ki je G.—a dobro poznal, ker je G. večkrat kot zakotni pisac občeval s sodnijo. Avstrijski sodnik je spoznal G. in angleški sodnik je takoj dovolil njegovo izročitev.

(Zagrebsko vseučilišče.) Letošnji zimski tečaj štelo je zagrebsko vseučilišče 364 slušateljev. Izmej teh je 55 bogoslovcev, 229 pravnikov in 80 modroslovcev. — Želeti bi bilo, da bi naši mladi pravniki obiskovali to vseučilišče in se tu popolnem privadili slovanskih narečij in se seznanili s slovanskim svetom.

(„Srbsko pravniško društvo u Beogradu.“) „Porota“, list za pravne in državne nauke, izhajajoč v Belgradu, pripoveduje, da se snuje pravniško društvo v Belgradu, po primeri češkega in hrvatskega. Kot smoter tega pravniškega društva označuje: „da pravne i državne nauke u teoriji i praktici medju svojimi članovi razvija i usavršava; da te nauke u narodu razprostire, kao i da prikuplja i izučava sve, što se odnosi na narodno običajno pravo.“ Način in pot, kako bi društvo doseglo ta svoj smoter, bi bil: a) predavanja za članove, diskusije, disputacije itd.; b) javna strokovnjaška

predavanja za občinstvo; c) razpis nagrad za strokovnjaška dela; d) razširjevanje popularnih spisov pravnega in državnega vsebnosti; e) izdavanje strokovnjaškega časopisa; f) ocena ali kritika postavnih načrtov, postav itd.; g) izučevanje književnosti; h) nabiranje srbske pravne terminologije.

(Napredek v pravnem slovstvu v Srbiji.) Srbski knez Milan pisal je l. 1872 ministru za nauk pismo, v katerem naglašja potrebo obilnih studij, ter vedoč, „koliko javna priznanja podstiču u mladim duhovima revnost, izdržljivost i takmičenje za sve vrlo i dobro,“ odločil se je, da hoče dati vsako leto po 120 ces. zl. v ta smoter. To svoto vporabljal je akademski senat za tri ali več nagrad. Razpisala so se namreč vsako leto temata za posamezne fakultete. Od tega časa razpisala je juridična fakulteta nagrade za naslednja temata: Za leto 1873: „O razviću prava svojine u nauci i životu.“ — Za leto 1874: „O slobodnej upravi i njenih pojedinih granah, o samoupravi i o njenih oblicih itd. sa naročitim pogledom na njeno razviće u Englezkoj i u slovenskih državah.“ — Ta tema ostala je tudi za leto 1875. — Za leto 1876: „Historijski razvitak kazenskoga prava od najstarijih vremena do danas sa pogledom na utaju, kradju, razbojstvo sa naročitim obzirom na današnje zakonodavstvo strano i naše.“ — Za leto 1879: „Zadruga u Srba“, katere osebe spadajo v zadrugo, nasledovanje v zadrugi, politični in ekonomični značaj zadruge. — Za leto 1880: „O poroti“. — Za leto 1881: „O historijskom razviću ideje o naslednjom pravu itd.“ — Istinito hvalevredno je to podvzetje kneza Milana. Narod mu bode hvaležen, da se je toliko brigal za njegovo prosveto. Kdo pa daje nagrade slovenskim pravoslovnim spisom? —

(Književnost.) — O pritoževanju proti merilu za zemljiščni davek. Izdala „družba kmetijska za Štajersko“ Gradec 1881. Tiskarna Leykam-Josefsthal. Cena 10 novč.

— Novi kučni pravoslovac ili kratak izvadak iz najpotrebitijih zakona i naredaba. Tretje pregledano in z najnovejimi zakoni pomnoženo izdaje. Zagreb 1881. Založila tiskarna Mučnjak i Senfleben. Cena 1 gl. 50 nov.

— Rimsko nasledno pravo (Juris romani successiones mortis-causa). Spisal A. Brozovič. Spljet. Tiskarna V. Morpurga.

— Pravni život u spljetskoj občini od dr. J. J. Hanela v „Radu“ jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti. Zagreb 1881.

— Handbuch des deutschen Handels- See- und Wechsel-rechtes. Von dr. W. Endemann. Leipzig 1881. Obširno delo, ki bode izšlo v 4 zvezkih. Do sedaj je izšlo pol prvega zvezka. Cena 15 mark za zvezek.

M. B.

P. n. gospode naročnike, katerim je pošla naročnina za prvo četrtletje, uljudno prosimo, da jo kmalu obnove, če hoté naš list še dalje dobivati, ker ga bomo le onim pošiljali, ki ga naprej plačajo.

Izdaje in uredjuje dr. Alf. Moschè. — Tiska „Národna tiskarna“ v Ljubljani.